

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 503/25
15.5.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Радмиле Радић, председника већа, Иване Марковић Радојевић и Весне Дамјановић, чланова већа, у парничном поступку по тужби тужилаца АА из ..., ББ из ..., ВВ из ..., ГГ из ..., ДД из ..., ЂЂ из ... и ЕЕ из ..., чији је заједнички пуномоћник Филип Матковић, адвокат из Београда, Нушићева улица број 7-а, против туженог ЖЖ из ..., кога заступа пуномоћник Милан Ранковић, адвокат из Београда, Радничка улица број 51-а/П/12, ради утврђења ништавости и поништаја уговора о доживотном издржавању, одлучујући о жалби тужилаца изјављеној против пресуде Основног суда у Великој Плани, Судске јединице у Смедеревској Паланци П 314/21 од 07.03.2024. године, у седници већа одржаној дана 15.05.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужилаца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Великој Плани, Судске јединице у Смедеревској Паланци П 314/21 од 07.03.2024. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке одбијен је основни тужбени захтев тужилаца, којим је тражено да се утврди да је ништав и не производи правно дејство уговор о доживотном издржавању закључен између туженог ЖЖ из ... и сада пок.33, бивше из ..., оверен пред јавним бележником ... из Смедеревске Паланке под ОПУ.бр.178/19 од 03.04.2019. године, што би тужени био дужан да призна и трпи, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је евентуални тужбени захтев тужилаца, којим је тражено да се поништи уговор о доживотном издржавању закључен између туженог ЖЖ из ... и пок.33, бивше из ... и оверен пред јавним бележником ... из Смедеревске Паланке под ОПУ бр.178/19 од 03.04.2019. године, што је тужени дужан да призна и трпи, као неоснован. Ставом трећим изреке обавезани су тужиоци да туженом солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 190.650,00

динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде, па до исплате.

Против наведене пресуде благовремено су жалбу изјавили тужиоци, побијајући је из свих разлога предвиђених одредбом чл.373 став 1 ЗПП-а. Трошкове другостепеног поступка су тражили и определили.

Тужени је одговорио на жалбу тужилаца благовремено. Трошкове другостепеног поступка је тражио и определио. Тужиоци су доставили и допуну жалбе од 17.06.2024. године, а како је иста достављена након истека рока на жалбу, овај суд, као другостепени, није разматрао наводе садржане у допуни жалбе.

Испитујући правилност побијане пресуде у границама овлашћења прописаних одредбом члана 386 Закона о парничном поступку - ЗПП ("Сл.гласник РС" бр.72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23-др.закон) Апелациони суд у Београду је оценио да жалба тужилаца није основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 1 тачка 1-3, 5, 7 и 9 ЗПП-а на које овај суд пази по службеној дужности.

Жалбом се неосновано указује да је приликом доношења ожалбене пресуде учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана одредбом члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП-а. Изрека пресуде је разумљива, не противречи сама себи или разлозима пресуде, а у пресуди је наведено довољно разлога о битним чињеницама који су јасни и непротивречни, па побијана пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати.

Приликом доношења ожалбене пресуде није учињена ни битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 1 у вези са одредбом чл. 8 ЗПП-а на коју тужиоци неосновано указују жалбом, с обзиром да је првостепени суд узео у обзир све приложене доказе те у потпуности поступио у складу са одредбом члана 8 ЗПП-а, правилно је примењујући.

Како је чињенице битне за оцену основаности тужбеног захтева првостепени суд утврдио на основу оцене доказа, изведене у свему у складу са одредбом члана 8 ЗПП, то се неосновано жалбом тужилаца оспорава чињенично стање на коме је побијана пресуда заснована.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда и стању у списима предмета тужени и пок.33 закључили су уговор о доживотном издржавању, који је потврђен од стране јавног бележника ... из Смедеревске Паланке под бројем ОПУ број 178/19 дана 03.04.2019. године. Овим уговором тужени се обавезао, као давалац издржавања, да сада пок.33, као примаоца издржавања доживотно издржава тако што ће бринути о њој до краја њеног живота, обезбедити јој храну, одећу, обућу и огрев, бринути се о њеном здрављу, водити је код лекара или обезбедити лекарску помоћ код куће, набављати лекове и по потреби неговати и чувати, редовно одржавати личну хигијену и хигијену просторија у којима живи прималац и после смрти примаоца исту сахранити по месним

обичајима и подићи споменик. Прималац издржавања се, с друге стране обавезала да на непокретности која је ближе описана одредбом члана 1 уговора, пренесе право својине, одложено до смрти даваоца издржавања. Одредбом члана 1 ближе су одређене непокретности уписане у лист непокретности број ... КО ... и то парцеле, између осталог и број у укупној површини од 11 а 98 м² и приземне породичне стамбене зграде број 1, која је изграђена на овој парцели, објекат изграђен пре доношења прописа о изградњи објекта, а коју парцелу чини земљиште под зградом-објектом у површини од 32 м², земљиште уз зграду – објекат у површини од 5 ари и воћњак 3. класе у површини од 6 ари и 66 м², која парцела је по врсти земљишта - грађевинско земљиште и још таксативно појединачно наведене земљишно-књижне парцеле у КО ..., као и средства са картице девизног платног рачуна код “Banka Intesa” и свих новчаних девизних средстава на том девизном рачуну која се затекну. Тужиоци су сродници пок.ЗЗ, односно потомци њеног пок.брата и њених пок.сестара и то тужиље АА и ББ, сестричине оставиле по умрлој сестри ИИ, тужиоци ВВ и ГГ су сестрић и сестричина оставиле по преминулој сестри ЈЈ, тужиља ДД сестричина по умрлој сестри КК, ЂЂ, братаница по умрлом брату ЛЛ, тужиља ЕЕ унука оставиле по умрлом сестрићу ЉЉ, а тужени ЖЖ је братанац по умрлом брату ЛЛ. Сада пок. ЗЗ се, за живота, изјашњавала да је њена жеља да по њеној смрти, имовина коју поседује припадне туженом ЖЖ, који је син њеног брата пок. ЛЛ, а да се тужени заузврат брине о њој за случај потребе до смрти. Утврђено је и то да је сада пок. прималац издржавања, у време закључења уговора старости 88 година, била витална стара жена, која је била у стању да се сама стара о себи, није имала потребу за финансијском подршком, а тужени и његова супруга су јој се налазили по потреби било у погледу физичких послова у оквиру домаћинства, обезбеђења грева, или пружали подршку ако је требало да јој помогну да оде у набавку или до лекара. Прималац издржавања умрла је од последица можданог удара у болници, сахрањена је непосредно пред почетак епидемије covid-a, тако што је тело покојнице пренето из болнице где је преминула у сеоску цркву, одакле је сахрањена на сеоском гробљу, и потом приређена подушја, а на гробљу где је одраније постојао и изграђен споменик за примаоца издржавања и њеног раније преминулог супруга. Сахрану је организовао тужени. Приликом сачињавања уговора о доживотном издржавању није било индиција да сада пок. прималац издржавања не разуме смисао и последице закључења уговора а на страни даваоца издржавања било је неизвесно у ком обиму ће се исказати потреба за помагањем даваоцу издржавања, као што је било неизвесно и трајање његове уговорне обавезе.

Наведено чињенично стање релевантно за одлучивање о захтевима из тужбе утврђено је потпуно и поуздано произлази из доказа у списима, које је првостепени суд правилно оценио у складу са одредбама чл.8 ЗПП-а. Наводима жалбе тужилаца чињенично стање није доведено у сумњу, а у жалби нису истицане нове чињенице, нити предлагани нови докази под условима прописаним одредбом чл.372 став 1 ЗПП-а.

Правилно је првостепени суд извео закључак да у погледу уговора о доживотном издржавању нису испуњени услови за утврђење његове ништавости. Ово стога што је постојала сагласност воља у погледу битних састојака уговора о доживотном издржавању, тужиља је била способна да схвати значај својих радњи и последица закључења овог уговора и приликом закључења уговора пред јавним бележником упозорена је на све последице закључења и евентуалних нејасноћа у уговору у складу са одредбом чл. 172 ЗОН-а. Такође, правилан је закључак

првостепеног суда да уговор није имао сврху, како то тврде тужиоци према њиховом разумевању да заштити уговорне стране од претензија других законских наследника. Ово имајући у виду и да тужиоци, улазе у круг законских, али не и нужних наследника што говори у прилог закључку да уговарачи, односно прималац издржавања није имала потребе, а што произлази из навода тужбе који су указивали на симулованост уговора као разлога за његову ништавост, да оваквим правним послом, штити прибавиоца права, односно даваоца издржавања по њеној смрти, прикривањем евентуалног уговора о поклону, или тестаменталног располагања, јер тужиоци у сваком случају не би дошли у ситуацију да траже редукацију поклона нити тестаменталног располагања којим би прималац издржавања сву своју имовину оставила туженом, по основу повреде нужног наследног дела, самим тим што не спадају у круг нужних наследника иза примаоца издржавања, сада пок. 33.

Нису основани жалбени наводи тужилаца којима се врши анализа исказа сведока и осталих изведених доказа и на свој начин интерпретира чињенично стање у погледу испуњености услова за ништавост односно поништај уговора о доживотном издржавању. Првостепени суд је правилно применио одредбу члана 8. ЗПП-а, којом је прописано да суд по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка одлучује које ће чињенице узети као доказане. Овом одредбом установљено је начело слободне оцене доказа које подразумева одсуство законом утврђених правила о избору доказа и њиховом рангирању према доказној снази и суду препуштено да изврши њихову савесну и брижљиву оцену и да према специфичностима конкретног случаја и резултатима конкретног истраживања, слободно и без формалних ограничења цени изведене доказе и формира своје уверење о доказаним, односно недоказаним чињеницама. Слободна оцена доказа подразумева и слободно одлучивање суда које ће доказе извести ради утврђивања битних чињеница (члан 228. у вези са чланом 313. и 319. став 1. ЗПП), при чему су обе стране исцрпеле све доказне предлоге у првостепеном поступку. Приликом извођења доказа и утврђивања битних чињеница првостепени суд је правилно применио и одредбе чланова 7. став 1, 228, 231 и 314 ЗПП-а којим је регулисано правило о терету доказивања по коме је свака странка дужна да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтев или којима оспорава наводе и доказе противника. Стога је неоснован жалбени навод о постојању битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1 у вези са чланом 8 ЗПП-а.

Неосновано се наводима жалбе указује на погрешан закључак суда о томе да тужени јесте извршавао уговорне обавезе, пружањем помоћи повремено у кући за живота, набавком намирница и одвођењем по потреби код лекара, односно организовањем сахране и подушја у складу са месним обичајима. Наиме, супротно наводима жалбе, правилно је првостепени суд закључио да је тужени испуњавао обавезе према примаоцу издржавања у време трајања уговора, као и да начин на који је организовао сахрану не одступа значајно од месних обичаја, због чињенице да је тело покојнице преузето из болнице и пренето у цркву, где је организовано опело и сахрана, те потом и ручак, све у организацији туженог. Исто важи и у погледу споменика, чија је изградња и била предмет уговора о доживотном издржавању, упркос чињеници да је у Прогарима на гробљу већ у тренутку закључења уговора био постојећи споменик, а код чињенице евентуалне могућности да прималац издржавања онемоћа, у ком случају

би давалац издржавања преузео обавезу да се о њој стара у својој и истовремено родној кући примаоца издржавања и у ком случају би се реализовала изградња споменика у селу Сремски Михаљевци, односно тада би прималац издржавања била тамо и сахрањена. Осим тога начин на који је давалац издржавања испуњавао своје обавезе према примаоцу, а првостепени суд утврдио током поступка, не указује на фиктивност, односно симулованост уговора који би водио ништавости, као последици.

Неосновано се наводима жалбе указује да је погрешно изведен закључак првостепеног суда у погледу пуноважности наведеног уговора, зато што је првостепени суд правилном оценом изведених доказа правилно извео закључак о постојању стварне воље уговорних страна за закључење уговора о доживотном издржавању са одложеним преносом права својине на предмету уговора о доживотном издржавању, те у том смислу не стоје разлози за ништавост уговора у целости.

Одредбом члана 51. став 1. и 2. ЗОО-а прописано је да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ, а да је основ недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима.

Одредбом члана 53. став 1. и 2. ЗОО-а, прописано је да побуде из којих је уговор закључен не утичу на његову пуноважност, али, ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор и ако је то други уговарач знао или морао знати, уговор ће бити без дејства.

Одредбом члана 111 Закона о облигационим односима - ЗОО ("Службени лист СФРЈ" број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89, "Службени лист СРЈ" број 31/93 и "Службени лист СЦГ" број 1/2003) предвиђено је да је Уговор рушљив кад га је закључила страна ограничено пословно способна, кад је при његовом закључењу било мана у погледу воље страна, као и кад је то овим законом или посебним прописом одређено.

Одредбом чл. 203 Закона о наслеђивању предвиђено је да на захтев законских наследника примаоца издржавања, суд може поништити уговор о доживотном издржавању ако због болести или старости примаоца издржавања уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања. (став 1) Законски наследници могу поништај уговора захтевати у року од једне године од дана сазнања за уговор, а најкасније у року од три године од дана смрти примаоцеве. (став 2) Рок од једне године не може почети да тече пре смрти примаоцеве. (став 3)

Имајући у виду утврђено чињенично стање, као и цитиране законске одредбе, по оцени Апелационог суда, првостепени суд је на основу правилне примене материјалног права, на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, донео правилан закључак о неоснованости како основног захтева из тужбе за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању, тако и у погледу евентуалног захтева из тужбе за поништај истог уговора. Разлоге које је дао првостепени суд, у целости прихвата и овај суд као другостепени и ближе не образлаже применом одредбе чл. 396 став 2 ЗПП.а

Правилност закључка првостепеног суда не доводи се у сумњу жалбеним наводима тужилаца, с обзиром да је првостепени суд правилно закључио да из околности под којима је закључен уговор, не произилази да је наведени уговор о

закључен противно принудним прописима, ради изигравања права других законских наследника, те да сам уговор нема основ или је недопуштен због чега не производи правно дејство, сагласно одредбама члана 52 у вези са чланом 51 став 1 и 2 ЗОО-а.

Постојање воље примаоца је утврђено током првостепеног поступка, због чега је основ постојећи, а што је услов његове пуноважности, како је то правилно првостепени суд утврдио, а недостатак битног елемента уговора би представљао законски разлог за његову ништавост у смислу одредбе чл.103 ЗОО, који овде није испуњен.

Ово имајући у виду и да се уговор закључује с обзиром на својства личности даваоца издржавања, који примаоцу издржавања треба да обезбеди негу у болести и помоћ у задовољавању свакодневних животних потреба у годинама када то по природи ствари прималац издржавања више не буде могао да чини сам без туђе помоћи, те да је у таквој ситуацији довољно да прималац издржавања жели да закључи уговор са особом у коју има поверење да ће се те обавезе прихватити у тренутку кад примаоцу издржавања буде потребна помоћ у сваком погледу, због чега се и за извршење овог уговора траже усклађени односи уговарача, који су, како то произлази из правилно оцењених доказа постојали између туженог и сада пок. ЗЗ.

На правилно утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право садржано у одредби члана 203 став 1 Закона о наслеђивању- ЗОН (“Службени гласник РС” бр.46/95), кад је оценио и да је тужбени захтев тужиоца постављен као евентуални за поништај уговора о доживотном издржавању неоснован. За своју одлуку дао је непротивречне и јасне разлоге, које, као правилне, прихвата и овај суд, као другостепени.

Правилно је првостепени суд закључио да у конкретном случају нису испуњени услови за поништај уговора због одсуства алеаторности. Наиме, правилно је првостепени суд утврдио да је, у тренутку закључења уговора, а потом и током трајања уговора, прималац издржавања, која у време закључења уговора има 88 година, витална особа, која је способна да се стара о себи, што не искључује постојање њене воље и намере да се управо уговором о доживотном издржавању и обезбеди за случај немоћи, тако што је уговорила обавезу на страни даваоца, а овде туженог, њеног брата, који јој је најдражи од сродника истог степена сродства и са којим иначе има блискији однос и редовнији контакт у односу на друге сроднике истог степена, а како то несумњиво проистиче из исказа саслушаних сведока, па и појединих тужилаца. Чињеница старости од 88 година, како је то правилно закључио и првостепени суд, не указује сама за себе одсуство неизвесности за даваоца издржавања у време закључења уговора.

Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже, јер налази да нису од утицаја на доношење другачије одлуке, на основу овлашћења из чл.396 став 1 ЗПП-а.

Имајући у виду све изложено, на основу одредбе чл.390 ЗПП-а, одлучено је као у ставу првом изреке, при чему је на основу одредбе чл.401 тачка 2 ЗПП-а потврђена и одлука о трошковима поступка, садржана у ставу трећем изреке ожалбене пресуде,

којом су туженом досуђени и одмерени трошкови поступка правилном применом одредби члана 150, 153, 154, 160 и 163 ЗПП-а, као и Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката важећих у време доношења одлуке, те Таксене тарифе, као саставног дела Закона о судским таксама у време настанка таксене обавезе.

Како тужиоци нису успели у жалбеном поступку, а одговор на жалбу не представља нужни трошак, то је донета одлука као у ставу другом изреке, применом одредбе чл.165 у вези члана 153 ЗПП-а.

**Председник већа-судија
Радмила Радић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић